

Vergaderjaar 2004–2005

27 083

Inburgering

29 543

Herziening van het inburgeringsstelsel

Nr. 66

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR VREEMDELINGENZAKEN EN INTEGRATIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 oktober 2004

Met deze brief informeer ik u over een gebleken lacune in de uitvoering van de naturalisatietoets. Tevens informeer ik u over het door mij ingezette traject om spoedig deze lacune voor een groot deel op te heffen.

Ingevolge het zesde lid van artikel 8 van de Rijkswet op het Nederlanderschap is in 2002 voor het Besluit naturalisatietoets in beide Kamers de voorhangprocedure gevolgd. Met het oog hierop acht ik het geëigend heden beide Kamers per brief te informeren over de gebleken uitvoeringspraktijk.

Sinds 1 april 2003 is één van de voorwaarden voor naturalisatie het hebben gehaald van de naturalisatietoets. Geheel of gedeeltelijk ontheven van deze verplichting is de verzoeker tot naturalisatie die door een belemmering niet in staat is één of meer van de toetsonderdelen af te leggen.

Ongeletterdheid (analfabetisme) wordt ook als een belemmering beschouwd. Degene die gezien leeftijd en vooropleiding, na onderzoek daartoe, niet in redelijkheid in staat wordt geacht om zich binnen vijf jaar te alfabetiseren in het Nederlands als tweede taal, niveau 2 is conform het Besluit Naturalisatietoets ontheven van de onderdelen «lezen» en «schrijven». Gebleken is echter dat de (drie) andere toetsonderdelen (maatschappij-oriëntatie, luisteren en spreken) door een ongeletterde óók niet konden worden afgenomen. Dit omdat vanwege de op schrift gestelde toetsinstructies «kunnen lezen» een minimale voorwaarde is (gebleken) om ongeacht welk onderdeel van de toets te kunnen afleggen. Van een individuele aanpassing (bijvoorbeeld een mondelinge toetsinstructie) ten behoeve van de ongeletterde moest worden afgezien, omdat daardoor het niet langer objectief te garanderen zou zijn, dat het niveau van de toets op het vereiste niveau 2 bleef.

Dit betekent dat, anders dan op grond van de geldende regelgeving mag worden verwacht, een geslaagd beroep op ongeletterdheid tot heden

heeft geresulteerd in een volledige ontheffing, in plaats van slechts een ontheffing voor de onderdelen «lezen» en «schrijven».

Bij een fysieke belemmering als blindheid, waarbij zou worden verwacht dat betrokkene de onderdelen maatschappij-oriëntatie, luisteren en spreken nog aflegt, is gebleken dat hetzelfde euvel speelt. Betrokkene kan de instructieteksten noch de vragen lezen, als gevolg waarvan geen enkel toetsonderdeel kan worden gemaakt.

Momenteel legt bij een fysieke of psychische belemmering de verzoeker tot naturalisatie wel dát onderdeel of onderdelen af, welke hij kan afleggen zonder enige aanpassing van de toets of de omstandigheden waaronder de toets wordt afgenomen. Dit betekent, kort gezegd, dat de kandidaat dát toetsonderdeel nog aflegt, dat hij kan maken tijdens een regulier toetsmoment (gezamenlijk met de «gewone» kandidaten). Dit leidt er toe dat, naast de hierboven genoemde blinde naturalisandi, ook doven en doofstommen momenteel geen enkel onderdeel van de naturalisatietoets afleggen.

Te constateren is derhalve dat sinds 1 april 2003 van een ruimere ontheffingspraktijk sprake is dan bedoeld bij de totstandkoming van de regelgeving. In de periode van 1 april 2003 tot 23 augustus 2004 is sprake van 205 volledige ontheffingen.

De bestaande praktijk is onlangs gereguleerd met een aanpassing van de Handleiding voor de toepassing van de Rijkswet op het Nederlanderschap (zie Tussentijds Bericht Nationaliteiten 2004/5, Staatscourant 2004, nr. 139). Aanpassing bleek noodzakelijk, omdat de richtlijnen die op 1 april 2003 in werking waren getreden in de praktijk niet voldeden.

Omdat de bovenvermelde ruime ontheffingspraktijk niet strookt met de bedoeling van het Besluit naturalisatietoets is gezocht naar een oplossing waardoor in ieder geval zo veel mogelijk de onderdelen «spreken» en «luisteren» worden afgelegd, maar waarbij tevens objectief het niveau van de naturalisatietoets is gewaarborgd. Een geschikte toetsmethode is daarvoor gebleken de telefonische toetsafname van de twee genoemde onderdelen. Het betreft hier eenzelfde wijze van toetsafname als zal worden gebruikt bij de Wet inburgering buitenland. Ik ben in onderhandeling met het ROC van Amsterdam om aldaar voor de betreffende groep naturalisandi deze wijze van toetsen mogelijk te maken. In het kader van ontheffing van de naturalisatietoets verwacht ik met deze wijze van toetsen te beginnen op 1 januari 2005.

Ik wijs er met nadruk op dat het bovenstaande betekent dat in veel gevallen na invoering van de telefonische toetswijze niet langer sprake zal zijn van volledige ontheffing, maar alleen ontheffing van de onderdelen «lezen», «schrijven» en «maatschappij-oriëntatie».

Er zullen echter altijd belemmeringen zijn (voorbeelden zijn doofheid of doofstomheid) waarbij sprake blijft van volledige ontheffing. Er kan geen sprake zijn van een op de kandidaat toegesneden aanpassing van een bestaande toets, omdat door ongeacht welke aanpassing niet langer het vereiste niveau en de objectiviteit van de toets te waarborgen zijn.

De Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie,
M. C. F. Verdonk